

EDITORIAL

Ihimugso ang demokratikong kusog ug panaghiusa sa masang mamumuo

Dili malimud o malilong ang kamatuuran nga kulang kaayo ang suhulan sa milyun-milyong mamumuo, yanong empleyado, ug masang anakpawis, ilabina atubangan sa paspas nga pagsaka sa presyo sa pagkaon, petrolyo ug uban pang batakang mga panginahanglan sa katawhan. Kini ang hinungdan kung nganong wala'g too ang sugyot balaudnon, sa senado, sa Kamara o sa mga ahensya sa reaksyunaryong burukrasya, aron patas-an ang suhulan o uban pang lakang para pahupayon ang grabeng kalisud. Maayong butang nga daghan ang nagpadayag og pagsuporta sa kaayuhan sa mga mamumuo ug masang anakpawis, apan ang labing mahinungdanong ipalanog ug mapaminawan, mao ang mismong tingog sa nagkahiusang mamumuo, kung unsa ang ilang kinahanglan ug gipakigbisugan.

Lakip sa mga tataw nga sugyot balaudnon mao ang *₱150 across-the-board wage increase* nga gipasang-at sa Senado ug gidala ni Senate Pres. Juan Miguel Zubiri, ang gisumite sa kongreso nga sugyot balaudnon nga itakda sa *₱750* ang minimum nga inadlawan, kadungan ang sugyot nga ibasura ang "wage regionalization" ug ibalik ang sistema sa nasud-nong minimum na suhulan. Kadungan niini ang lain-laing mga sugyot para patasan ang minimum nga inadlawan og *₱75* hangtud *₱220* nga gipahayag sa mga *regional wage board*.

Kining tanan salamin lamang sa nagkalain-laing gilay-on sa pagbanabana sa tinuod nga bili sa kusog-pamuo sa mga mamumuo, o sa bili sa mga panginahanglan niya para sa kaugalingon ug sa iyang pamilya

(o ang ginasulti ni Marx nga panginahanglan para ipatunhay ang kaugalingon ug hut-ong). Kini adunay lain-laing sukdanan, lakip ang "poverty threshold" (ganghaan sa kakabus) nga ginatakda sa reaksyunaryong estado sa labing ubos nga ang-ang nga *₱8,500* kada bulan (o *₱283* kada adlaw). Layo usab kaayo kini sa kapinkun-kulang *₱33,000* kada bulan (o *₱1,100* kada adlaw) nga gibanabanang "family-living wage" sa grupong Ibon, nga gikwenta ang inadlaw nga gasto sa usa ka pamilya nga may lima ka myembro.

Asaman sa gipresentang sugyot nga dugangan ang suhulan sa mga mamumuo magdala og gamay o makahuluganong ang-ang sa kahamugaway sa inadlaw-adlaw nga pag-antus sa mga mamumuo ug masang anakpawis. Angayan lamang nga hinumduman nga unsamang makabot nga dugang-suhulan ihimugso dili sa pagkamaloloy-on sa mga pulitiko, apan sa kusog ug panaghiusa sa masang mamumuo. Kung isalig lamang kini sa mga mamumuo ug masang anakpawis sa senado o kongreso nga kontrolado sa mga burukrata-kapitalista, mas lagmit nga labaw lamang pa-

himuslan ang mga mamumuo, ug pagagamiton ang unsamang ihatag nga umento aron siaksiakon ug pahilumon sila.

Sa bataan, sukwahi sa interes sa dagkung kapitalista ug sa makikapitalistang estado ang singgit sa mga mamumuo ug ordinaryong empleyado alang sa dugang suhulan. Ang matag pisong usbaw sa suhulan nga maangkon sa mamumuo, pagkibhang sa ganansya nga ginabulsa sa kapitalista. Ang baratong kusog-pamuo sa Pilipinas ang usa sa nag-unang ginagamit sa rehimeng Marcos nga pang-agni sa mga langyawng kapitalista nga mamuhunan sa Pilipinas ug kawkawon ang bahandi sa nasud. Ang pakigbisog alang sa dugang suhulan anaa sa kasingkasing sa makihutong nga panagbangi sa mga mamumuo ug kapitalista. Pagduso kini sa mas dakung bahin sa kantidad nga gimugna sa mga mamumuo sa inadlaw-adlaw nga pagpaabang nila sa ilang kusog-pamuo sa kapitalista.

Gipakaylap sa mga kapitalista ug burges nga ekonomista ang lainlaing mini ug hiwi nga rason batok sa umento sa suhulan aron pahuyangon ang kabubut-on sa mga mamumuo nga mosukol. Ginapagawas

nga ang pagsaka sa suhulan mama-himong hinungdan sa pagsaka sa presyo, bisan og ang pagkahakog sa mga kapitalista nga magbulsa og mas dakung ganansya ang tinuod nga hinungdan sa pagsaka sa presyo sa mga palaliton. Ginagamit usab sa dagkung kapitalista ang rason nga malugi ang gagmayng negosyo kung patas-an ang suhulan, aron ilimud ang tataw nga kama-tuuran nga higanteng ganansya ang ginahakop sa mga bilyunaryong dagkung kapitalista kakunsaba ang langyawng kapital.

Nakasandig sa kakusog ug determinasyon sa hut-ong mamumuo nga ipakigbisog ang ilang interes ug katungod, kung aduna silay maangkon nga umento sa suhulan ug kung kini mahimong makahuluganon o pangpalukmay lamang. Gipamatud-an na sa kasaysayan nga mas daku ang makab-ot nila kung ilang mapakita ang panaghiusa sa hiniyang pagbangon ug militanteng pagdagsa sa kadalanan sa napuloan o gatasan ka libong mamumuo, kaysa kung lugak ang ilang han-ay, bulag-bulag ug nagkalainlain ang tingog.

Angayang adunay nagkahiusang baruganan ug singgit ang masang mamumuo alang sa umento sa suhulan, aron matibuok ang ilang soli-

dong han-ay sa pakiglantugi sa estado ug mga kapitalista. Maayo nga maghugpong ang lain-laing mga organisasyon sa han-ay sa mga mamumuo sa kantidad sa umento sa suhulan nga kaya ug andam nilang pakigbisugan. Apan dili kini igo. Labaw niini, kinahanglang pahugton ang panaghiusa sa mismong mga mamumuo pinaagi sa pagpalambo sa demokrasya sa ilang han-ay, aron tigumon ang ilang mga panaghap, patas-on ang ilang kaandamon ug pagbuut nga hiniyang mosukol, ug subay dinhi, hugpungon sila sa nagkahiusang panawagan. Kung dili mahimugso ang lapad nga panaghiusa sa mga mamumuo, lagmit kulangon sa hangin ang ilang pagsukol.

Kinahanglang pakusgon ang demokrasya sa han-ay sa masang mamumuo pinaagi sa kusganon pang pagpalig-on o pagtukod sa ilang mga unyon ug lain-laing organisasyon sa mga pabrika, buhatan ug mga komunidad. Kinahanglang ipatuman ang walay kakapoy nga kalihukang propaganda, pang-edukasyon ug pangkultura. Kinahanglang makapila ka pilo nga padaghanon ug padak-on ang ginalunsad nga lapad nga mga asembliya ug konsultasyon aron magsilbing daluyan sa reklamo ug pangayo sa mga mamumuo ug sa ilang mga pamilya, bisan sa eskwelahan aron patas-on ang ilang kahibalo ug makihut-ong nga kahimatngon isip mga mamumuo, ug magsilbing pamaagi aron tukuron ang kolektibong paghukom nga mosukol.

Ang ingon niining demokrasya sa han-ay sa mga mamumuo ang yawe aron ihmugso ang militansya ug kadasig sa hut-ong mamumuo nga ipakigbisog ang umento sa suhulan nga angay kanila. Usa usab kini sa mamahimong nag-unang paktor sa kumprehensibong pagpakusog sa rebolusyonaryong kalihukan sa mamumuo, kadungan ang pagsukol sa katawhan sa imperyalismo, pyudalismo ug burukrata-kapitalismo, ug pag-abante sa nasudnon-demokratikong kalihukan.

 <p>Bolyum LIV Ihap 10 Mayo 21, 2023</p> <p>Ang Ang Bayan ginapagawas sa pinulongang Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray, Ingles ug Espanyol. Nagadawat ang Ang Bayan og mga kontribusyon sa porma sa mga artikulo ug balita. Ginaawhag usab ang mga tigbasa nga magpadangat og mga puna ug rekomendasyon sa pagpalambo sa atong mantalaan.</p>	<h2 style="text-align: center;">Unod</h2> <p>Editorial: Ihimugso ang demokratikong kusog ug panaghiusa sa masang mamumuo 1 Daw ulipon nga suhol ug nagkadakung kita 3 Ubos nga suhulan sa katawhang Moro 4 Malukpanong pagpanangtang sa Wyeth 4 Pensyon sa AFP, pabug-at sa katawhan 5 Kadaut sa panginabuhian ug kinaiyahan 6 5 ka armadong aksyon sa Panay ug Kalinga 7 Kadaut nga dala sa langyawng proyekto 7 Mga kasong pulitikal, gibasura 7 Sa mubong pagkasulti 8 Pagdagit ug pagpatay sa mga sibilyan 9 Mga protesta 9 Ika-50 tuig sa pagkamartir ni Kaypakkaya 10 Mga pekeng engkwentro sa AFP sa Bicol 10 May tubig na ang Pabalhay sa Pandi 10</p>
<p style="text-align: center;">Ang Ang Bayan ginamantala duha ka hugna matag bulan sa Komite Sentral sa Partido Komunista ng Pilipinas</p>	
 ang.bayan@cpp.ph	 @angbayan1969

Daw pang-ulipon nga suhulan ug nagkadakung kita

Sulod sa duha ka dekada gikan 1999, misaka og 946% ang netong kita sa 1,000 ka pinakadagkung kumpanya sa Pilipinas. Sa pikas bahin, misaka lamang og 140% gikan ₱224 ngadto sa ₱537 niining panahon ang daw pang-ulipon nga suhulan sa mga mamumuo sa National Capital Region, ang pinakataas nga minimum sa tibuok nasud. Miubos og gamay ang netong kita niadtong 2020 dihang gipatuman ang pinakabangis ug usa sa pinakadugay nga *lockdown* sa tibuok kalibutan. Apan niadtong 2021, wala lang nabalik, nalabwan pa sa maong mga kumpanya ang ₱1.455 bilyong kita niadtong 2019 ngadto sa ₱1.817 bilyon.

Taliwala niini, nalansang sa ₱537 ang minimum sa usa ka mamumuo sa nasudnong kabisera. Kung ikibhang ang tanang rekisito (SSS, PhilHealth, Pag-ibig), dili moabot sa ₱500 ang iyang madaawat. Niadtong 2022, mitaas og gamay ang suhulan sa NCR og ₱33 ngadto sa ₱570. Ingonman, gikaon lamang kini sa pagsaka sa tantos sa implasyon. Niadtong 2022, anaa sa ₱495 lamang ang tinuod nga bili sa suhulan.

Pagka 2023, labaw pang giwarawara sa dagkung burgesya ang nagkadakung kita sa ilang mga kumpanya samtang nalansang pa gihapon ang suhulan. Kakoro sila sa estado sa gipanghinambog niining 6.4% nga *gross domestic product*, ug paghibalik sa ekonomiya sa Pilipinas sa padron sa “taas nga pag-uswag.”

Nanguna dinhi ang San Miguel Corporation ni Ramon Ang, nga nanghinambog nga misaka ang netong kita niini og 27% ngadto sa ₱17.7 bilyon gikan Enero hangtud Marso. Kini samtang mitaas og 9% ang rebenyu sa mga kumpanya ilalum niini ngadto sa ₱346.7 bilyon. Ang maong kita naggikan nag-una sa mga plantang nagamanupaktura og pagkaon ug ilimnon, singil sa *toll* ug Petron. Labaw niini, gidahum ni Ang nga labaw pang motaas ang kita sa iyang mga kumpanya sa mosunod nga mga bulan.

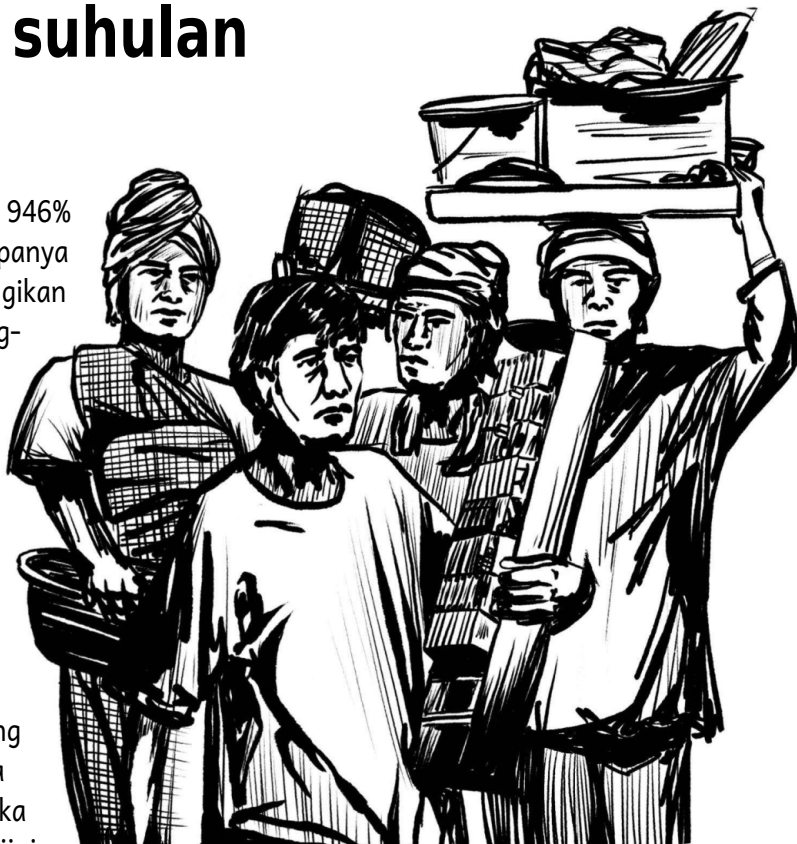
Gitaho usab sa mga kumpanya

sa pamilyang Zobel-Ayala nga misaka ang kita niini og 31% ngadto sa ₱10.2 bilyon niini usab nga panahon. Lakip sa mga kumpanyang mikabo og kita ang Bank of the Philippine Islands, Ayala Land Inc. ug Globe Telecom.

Samtang, nagtaho og 33% pagtaas sa kita og hangtud ₱17.3 bilyon ang SM Investments sa pamilyang Sy. Gipanag-iyahan sa mga Sy ang mga kumpanyang notoryus sa pag-employo sa mga mamumuong walay kapilian kundili magtrabaho isip kontraktwal nga nagadawat sa dili makabuhi nga suhulan ug minimal mga benepisyo, kung aduna man.

Kadungan sa pagburot sa kita sa mga kumpanya ang pagdaku sa personal nga bahandi sa pinakadagkung kumprador. Nagdawat og hangtud ₱2.6 milyon kada bulan ang pinakataas nga upisyal sa maong mga kumpanya, kapinkun-kulang 325 ka pilo nga mas daku sa binulan nga kita sa mga sinuhulang mamumuo. Sa mga tuig 2020-2022, midaku og ₱1 bilyon ang bahandi sa lima ka pinakadagkung burgesya-kumprador.

Matud sa Ibon Foundation, ang gisugyot nga ₱150 *across the board* nga dugang suhulan sa inadlawan katugbang lamang sa 12%-14% sa kita sa pinakadaku, midyum ug gagmayng mga kumpanya, bisan isubay

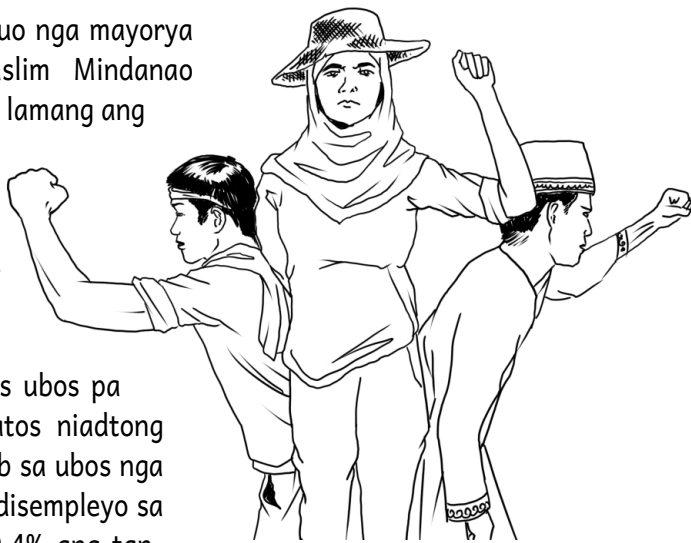
kini sa relatibong mas ubos nga netong kita niadtong 2020. Kini nga mga empresa naga-employo sa pinakadaghang sinuhulang mamumuo (88%), kumpara sa gagmay (*micro*) nga negosyo. Sukwahi sa rason sa mga kapitalista, ang dagkung empresa ang naga-employo sa pinakadaghang sinuhulang mamumuo (49.3%), samtang 12% lamang ang giempleyo sa mga negosyong *micro* nga manginahanglan og subsidyo gikan sa gubyrno.

Kung itakda usab sa ₱750 ang inadlawang nasudnong minimum, maapektuhan ang 59% sa kinatibuk-ang netong kita sa tanang mga establisyemento, subay sa ubos nga kita niini niadtong 2020. Mitaaas na og 221% niadtong 2021 ang maong kita ug padayon nga nagkadaku karong 2023. Labing ubos ang epekto sa pag-usbaw sa nasudnong minimum sa dagkung kumpanya (36% lamang sa ilang kita).

Matud sa Ibon, unsa mang ipatuman nga dugang-suhulan adunay “second order effect” o sekundaryong epekto kung asa pagagastuhon sa mga mamumuo ang dugang nga suhulan sa pagkaon ug mga serbisyong tinubdan sa panginabuhian sa daghang impormal ug agrikultural nga sektor.

Labing ubos ang suhulan sa katawhang Moro

Sa tibuok nasud, ubos kaayo ang suhulan sa mga mamumuo nga mayorya mga Moro sa Bangsamoro Autonomous Region Muslim Mindanao (BARMM). Sa ulahing regulasyon, anaa sa ₱306 hangtud ₱341 lamang ang ilang gakadawat. Sa Cotabato City ang may labing taas nga suhulan, kung asa ₱316 ang gakadawat sa mga mamumuo sa agrikultura ug ₱341 sa industriya ug serbisyo. Sagad, anaa sa ₱306 lamang ang suhulan sa mamumuo sa agrikultura samtang ₱316 ang sa mamumuo nga wala agrikultura.

Human ang tanang kibhang, anaa sa ₱227 kada adlaw o ₱5,550 lamang kada bulan ang maangkon sa usa ka mamumuo. Layo kaayo kini sa makabuhi nga suhulan sa rehiyon nga ₱1,947/adlaw niadtong Abril, na pinakataas sa tibuok nasud.

Ulahing nagpatuman ang Department of Labor and Employment og dugang-suhulan sa rehiyon niadtong Hulyo 2022 kung asa limos nga ₱16 kada adlaw ang gihatag sa mga mamumuo. (Ang pinakataas niining panahon mao ang ₱50 nga usbaw sa ubang rehiyon.)

Subay sa estadistika sa estado, 73% sa populasyong may edad 15 pataas sa BARMM (3.02 milyon) ang gilakip sa pwersa sa pamuo. Dakung bahin sa sweldadong mga mamumuo dinhi anaa sa komersyal nga plantasyon ug pangisdaan. Mas sagad, na-

gadawat sila og mas ubos pa sa minimum. Sa datos niadtong Enero, gibutang usab sa ubos nga 3.2% ang tantos sa disempleyo sa rehiyon samtang 10.4% ang tantos sa kulang sa trabaho.

Wala nabati sa katawhang Moro ang gipanghinambog nga 6.61% niadtong 2022 ug 7.5% niadtong 2021 nga pag-uswag sa *gross regional domestic product* (GRDP).

Grabeng gipaantus ang katawhang Moro sa pagsaka sa tantos sa implasyon, ilabina sa pagkaon. Mas taas sa nasudnong abereyds sa implasyon sa pagkaon ang tantos niini sa Tawi-tawi, Basilan ug Sulu. Nagpabilin usab nga taas ang presyo sa batakang mga serbisyo. Gani, ang BARMM ang adunay pinakadangkung pagtiurok sa kita sa hisgutanan sa tinuod nga bili sa suhulan sa

milabayng 34 ka tuig.

Gikan 1989, mihagba og 52% ang tinuod nga bili sa suhulan sa rehiyon tungod sa kataas sa implasyon ug kahinay sa pagpasaka sa sugyot. Matud sa Ibon, manginahanglan og minimum nga dugang nga ₱370 ang suhulan sa mamumuong Moro aron mabawi ang nakibhang nga balor sa ilang suhulan tungod sa implasyon.

Sunod sa BARMM, pinakaubos ang minimum nga suhulan sa mga mamumuo sa Region IV-B o Mimaropa (₱329-₱355), Region IX o Zamboanga Peninsula (₱338-₱351) ug Region III (₱344-₱460).

Napalansang sa mga kapitalista sa pinakaubos ang minimum nga suhulan sa BARMM pinaagi sa Wage Rationalization Act. Sa kasamtangan, adunay 16 ka rehiyunal nga *tripartite board* nga nagatakda sa managlhang minimum ug dugang nga suhulan sa nasud. Sa papel, ginasubay nila ang dugang-suhulan sa *cost of living* ug implasyon. Ingonman, kanunay nagpatigbabaw dinhi ang interes sa mga kapitalista (nga mayor nga tingog sa maong mga *board*) aron ilan-sang ang suhulan ug ipabiling semi-ulipon ang mga mamumuo.

Ginagamit kining ligal nga pamaagi sa mga dagkung multinasyunal ug transnasyunal aron magpwesto sa ilang mga pabrika ug negosyo sa mga rehiyong mas ubos ang minimum nga suhulan aron maghakop og mas dakung kita. **AB**

Malukpanong pagpanangtang sa Wyeth Philippines, gipakigbisugan

NAGHAON OG NOTICE of Strike (NOS) ang Wyeth Philippines Progressive Workers Union sa upisina sa National Conciliation and Mediation Board 4-A niadtong Mayo 20. Magwelga ang mga mamumuo aron iduso ang kapitalista sa Wyeth-Nestle nga ibalik sa trabaho ang 145 ka mamumuong gitangtang sa pabrika sa Canlubang, Laguna. Niadtong Marso pa nabutyag ang plano sa kumpanya nga tangtangan ang mga mamumuo.

Sa taho sa unyon, kalit na lang nga wala gipasulod sa trabaho niadtong Mayo 18 ang 10 ka upisyal sa unyon uban ang lider niini, 14 ka superbisor ug usa ka maneyder ug uban pang empleyado sa kumpanya. Gi-himong rason sa kapitalista sa malukpanong pagpanangtang ang "pagdaginot, *automation* ug konsolidasyon sa mga linya sa produksyon."

Wala nalugi ang Wyeth-Nestle, gani, niadtong 2021 mikabat sa kapin ₱5.8 bilyon ang kita niini ug mikubra og netong kita nga kapin ₱2.7 bilyon.

Ayha niini, magkasunod nga aktibidad ang gilunsad sa mga mamumuo aron suklan ang planong pagpanangtang. Niadtong Mayo 16, gilunsad sa unyon ang usa ka programa human sa ilang *shift* gawas sa pabrika. Gilunsad usab sa mga mamumuo gikan Mayo 10 hangtud Mayo 12 ang magkasunod nga mga panagtigum.

Pensyon sa AFP, pabug-ug sa katawhan

Daw mga alimatok nga ginasupsup sa higanteng pasistang makinarya sa Armed Forces of the Philippines (AFP) ang pondo sa katawhan, dili lang para ipangpalit sa nagkadaghan ug nagkadakung mga armas ug kagamitan, kundili bisan ang pagbayad sa pensyon sa mga berdugong elemento human ang ilang "serbisyo."

Sa miaging mga tuig, mikabat sa ₱160 bilyon ang gigahing badyet para sa pensyon sa mga retiradong sundalo ug uban pang "unipormadong ginsakpan" sa estado. Alang sa 2023, gikinahanglang magtagana ang Kongreso og ₱273 bilyon para sa 137,649 pensyunadong sundalo ug pulis.

Wala ni bisan sentimo ang ginatampo sa kinsaman sa burukrasyang militar, kombatant ug dili kombatant, sa ilang pondong pangpensyon. Tibuok kining ginakuha sa nasudnong badyet. Lain pa dinhi ang alokasyon alang sa aktibong mga elemento nga nagakaon usab sa pinakadakung bahin sa badyet sa Department of National Defense. Sukwahi ang maong pamaagi sa pagkibhang sa suhulan ug sweldo sa pangpubliko ug pribadong empleyado isip "kontribusyon" sa Government Service Insurance System (GSIS) ug Social Security System (SSS).

Walay kaltas nga buhis ang pensyon sa mga sundalo. Magsugod ang ilang pagdawat niini sa edad 56, o siyam ka tuig nga mas sayo sa edad sa pagretiro sa laing empleyado. Mas taas usab og usa ka ranggo ang gakaawat nga pensyon sa usa ka retiradong sundalo. Ginatukmod niini ang paglumbaay sa promosyon ug pag-unhanay sa pwesto sa mga may ranggo, ilabina sa mga heneral.

Dakung usik sa nasudnong badyet

Miburot sa makapila ka pilo ang panginahanglang pensyon human gidoble sa milabayng rehimeng Duterte ang *base pay* sa militar ug pulis isip suhol sa ilang kamatinudanon. Midugang sa galastuhon

ang liboan ka bag-ong sundalo nga mitibuok sa gitukod nga mga batalyong pangkombat, pang-artileri ug uban pa nga narekrut ni Duterte sa saad nga taas nga sweldo, espesyal nga mga pribilehiyo ug pensyon.

Sa kasamtangan, ang pina-kaubos nga upisyal (2nd Lt.) nagadawat og netong sweldo nga ₱43,829 kada bulan. Layong mas ubos ang netong sweldo sa bag-ong nars nga ₱30,742.27, human gikibhang ang rekisitong kontribusyon sa GSIS, PhilHealth ug Pag-ibig. Layong mas ubos usab ang *net pay* sa usa ka magtutudlo nga anaa sa ₱23,465.50. Mas taas pa ang sweldong ₱29,668 sa bag-ong rekrut nga sundalo nga nagbansay lamang sa unum ka bulan. (Kung hunahunaon, mas makalooloy ang suhol sa usa ka mamumuo nga sagad mokabat lamang og ₱8,902 kada bulan.)

Aminado ang mga upisyal sa reaksyunaryong estado nga ang nagkadakung pondong pensyon sa AFP dili kayang sustentohan sa lahutay. Sa usa ka pagtuon sa GSIS, manginahanglang og ₱9.6 trilyong pondo o ₱800 bilyon kada tuig sa mosunod

nga 20 ka tuig aron pondohan ang nagkadakung gikinahanglang pensyon sa militar ug uban pang unipormadong personel. Matud sa Department of Finance, gikinahanglang sa estado nga mangutang og dugang ₱3.43 trilyon hangtud 2030 o dugang 25% sa kasamtangang lebel para dinhi.

Sugyot sa ahensya, kibhangan og 5% hangtud 9% ang sweldo sa mga sundalo, pulis, *coast guard*, ginsakpan sa mga prisohan ug eskwelahan sa pulis aron pondohan ang kagalingon nilang pensyon. (Ginakibhangan sa GSIS og halos 10% kada bulan ang *gross pay* sa ubang empleyado, samtang halos 5% usab ang ginakibhang sa SSS sa nagsuhulan og mas ubos pa sa minimum.)

Sugyot usab sa ahensya nga tangtangan ang awtomatikong pagsaka sa usa ka ranggo sa mga nagretiro ug ipataas og usa ka tuig ang edad sa pagretiro. Langkuban niini ang tanang aktibo ug mosuluray nga unipormadong elemento.

Sa kasamtangan, ₱40,000 kada bulan ang pensyon sa pinakaubos nga ranggo sa sundalo. Tulo ka pilo nga mas daku sa ₱13,600 nga binulang pensyon sa usa ka empleyado sa guberno ug siyam ka beses nga mas daku sa ginadawat sa usa ka mamumuo nga ₱4,528 lamang.

Hulgang paghuramentado ang misugat sa sugyot nga reporma sa pondong pensyon sa militar. Naguna sa pagsupak dinhi ang mga retiradong heneral nga dili langkub sa sugyot. Imbes nga motampo, nagsugyot pa silang patas-an ang ilang mga pensyon gikan 85% ngadto sa 90% sa *base pay*.

Wala pay labot dinhi ang gintantya nga sweldo sa nagretirong mga heneral ilalum sa sistemang "pasalubong" ug mga hiwi nga kontratang militar nga naangkon sa ilang mga pribadong kumpanya ug kontroladong mga sindikatong kriminal. AB

Pagguba sa panginabuhian ug kinaiyahan sa ngalan sa "renewable energy" sa Ilocos

Nabalaka kaayo ang demokratiko ug rebolusyonaryong mga pwersa sa mga prubinsya sa Ilocos ug La Union sa pagkuyanap ug padayon nga pagsulod sa mga langyawng kumpanyang namuhunan sa lain-laing proyektong pang-enerhiyang "renewable." Sa kasamtangan, nag-opereyt sa rehiyon ang siyam ka planta sa *wind* (hangin), *solar* (adlaw) ug *hydropower* (tubig). Dugang dinhi ang 13 ka naaprubahan ug gipalambo nga susamang mga proyekto. Pito sa nagaandar ug walo sa ginatukod ang makita sa Ilocos Norte. Duha pa ka proyektong *windpower* sa prubinsya ang anaa sa ang-ang aplikasyon.

Ang enerhiyang *renewable* mao ang kuryenteng naggikan sa mga dili mahurot nga rekurso sa kinaiyahan, lakip ang adlaw, hangin, tubig, init sa kadagatan ug init nga naggikan sa ilalum sa yuta (*geothermal*). Gawas sa dili mahurot, ang *renewable energy* mas limpyo kumpara sa mga rekursong enerhiya gikan sa *fossil fuels* (karbon o *coal*, petrolyo, ug *natural gas*) nga malukpanong nagaguba sa kinaiyahan ug hinungdan sa pag-init sa planeta (*global warming*).

Bisan ginasulting "limpyo" ang mga enerhiyang *renewable*, malukpanong pagguba usab sa kinaiyahan ug panginabuhian sa masa ang pagtukod sa mga pasilidad alang dinhi. Usa sa mga proyektong *renewable energy* ang pagatukuron nga Ilocos Norte Solar and Wind Power Plant sa Burgos, Bangui, Pasuquin ug Vintar. Langkub niini ang 2,346 ektaryang kabukiran ug kapatagan kung asa liboang minoritya ug mag-uuma ang nanimuyo.

Giilog sa proyekto ang yutang kabilin kung asa gitukod ang higanteng mga *wind turbine* ug tigumanan sa enerhiya. Aduna nay mga bahin sa lasang nga giupaw, gipatag ug gibutangan og lagpad nga kalsada aron makaagi ang mga *wind turbine*, dagkung trak ug uban pang makinariyang pangkonstruksyon. Sa inisyal nga taho, aron matukod ang proyekto, mikabat sa 2,984 ka kahoy ang giputol ug 5,145 pa ang giibot para ibalhin sa laing lugar.

Ginabutang sa maong proyekto sa peligro ang kinabuhi ug panginabuhian sa mga lumulupyong kanhi nang bulnerable sa pagdahili sa yuta. Ginaguba usab niini ang mga *watershed* ug natural nga daluyan sa mga tubig.

Dili lamang sa kayutaan, pagsakupon usab sa mga proyektong pang-enerhiyang *renewable* ang kadagatan sa rehiyon. Usa dinhi ang planong BuhaWind Energy Project sa kumpanyang Danish nga Copenhagen Energy ug PetroGreen Energy sa pamilyang Yuchiengco nga molangkub sa bahandianong pangisdaanan sa lungsod sa Burgos, Bangui ug Pagudpud. Pagailugon niini ang panginabuhian sa gatusan ka gagmayng mangingisda nga walay kapasidad nga managat lapaw sa pagatukuron sa mga *windmill* ug kable sa kuryente.

Negosyong kontra-kinaiyahan

Kasosyo sa mga langyawng kumpanya ang pinakadakung burgesya-kumprador sa pagduso sa mga proyektong pang-enerhiyang *renewable*. Gisakyan nila ang panawagan alang sa mas limpyo nga produksyon

sa enerhiya nga para signipikante untang makulangan ang paggamit sa makaguba ug "hugaw" nga enerhiya." Wala nila gibuhian ang ilang mga imbesment sa maong mga hugaw nga enerhiya, ug dugang lamang ang mga proyektong *renewable energy* aron makahakop pa og dugang ganansya.

Lakip dinhi ang pamilyang Ayala, nga adunay dakung interes sa lokal nga subsidiaryo sa Shell, usa sa pinakadakung kumpanya sa *fossil fuel* sa kalibutan. Namuhunan usab sa mga proyektong *renewable energy* ang mga Aboitiz, Gokongwei, ingonman silang Ramon Ang ug Manny Pangilinan nga adunay tagasatagsa ka dagkung plantang *coal*, petrolyo ug *natural gas*.

Sa Ilocos Norte, kakutsaba nila ang pamilyang Marcos, pinaagi sa gobernador sa prubinsya nga si Matthew Marcos-Manotoc, anak ni Sen. Imee Marcos. Ginabaligya karon sa mga Marcos ang Ilocos Norte isip "renewable energy center" sa Southeast Asia aron agnihon ang bilyun-bilyong pisong pamuhunan sa dagkung kapitalista.

Gikan dinhi, gihimong prayoridad sa rehimeng Marcos ang pagpamuhunan sa *renewable energy*. Sa gihikyad niining planong pangkalambuan alang sa 2022-2028, gipunting niini ang sektor sa enerhiya isip "yawe sa pagpalambo sa ekonomiya." Paspas niining gihatagan og kontrata ang 41 ka kumpanya sa unang unum ka bulan sa iyang termino.

Dugang dinhi, giamyendahan sa Department of Energy ang implementing Rules and Regulations sa Renewable Energy Act of 2008 niadtong Nobyembre 2022 aron tugutan ang 100% nga langyawng pamuhunan sa *renewable energy*. Kanhing limitado ang langyawng pagpanag-iyang sa proyektong pang-enerhiya sa 40%, sigon sa konstitusyong 1987.

5 ka armadong aksyon sa Panay ug Kalinga

Lima ka magkasunod nga armadong aksyon ang gilunsad sa Bagong Hukbong Bayan (BHB) sa lain-laing bahin sa nasud gikan Mayo 2 hangtud Mayo 8 sa Panay ug Kalinga. Ang maong mga aksyon kabahin sa subsub nga paningkamot sa mga yunit sa BHB nga pursigidong suklan ug pakyason ang todong gyera sa kaaway batok sa masa ug rebolusyonaryong kalihukan.

Una dinhi ang operasyong harassment nga gilunsad sa usa ka yunit sa BHB-Southern Panay (Napoleon Tumagtang Command) sa Barangay Luyang, Sibalom, Antique kung asa giambus nila ang mga tropa sa AFP nga nagpundo sa CAA Detachment untop alas-10 sa gabii niadtong Mayo 2.

Niadtong Mayo 3, gisulong sa BHB-Kalinga (Lejo Cawilan Command) ang nag-operasyong yunit sa 50th IBPA sa Sityo Agod, Barangay Poswoy, Balbalan, Kalinga. Duha ang napatay sa han-ay sa kaaway. Usa ka Pulang manggugub-

bat, si Baliwag "Ka Bombo" Buccol, ang namartir sa maong operasyon.

Gisundan kini sa aksyong punitibo sa BHB niadtong Mayo 5 batok sa Atrila Builders Inc sa Barangay Cabungaan, Leon, Iloilo, halos duha ka kilometro lamang ang gilayon gikan sa usa ka detachment sa CAA sa Barangay Maliao. Naparalisa ang upat ka kagamitan lakip na ang *backhoe*, *grader*, trak ug pison nga gibanabanang mokabot og ₱900,000. Gisilutan ang maong kumpanya tungod sa patong-patong nga salaod sa mga mamumu-

ong walay tarong nga suhulan ug walay maayong kundisyon sa trabaho.

Niadtong Mayo 6, gipabusikaran sa mga Pulang manggugubat ang tropa sa Philippine Army nga moresponde unta sa kumpanya ug maglunsad og operasyon batok sa BHB. Giambush sa BHB ang usa sa tulo ka *van* nga gisakyan sa mga sundalo gamit ang *command-detonated explosive* (CDEX). Natumba ug natikwang sa pangpang ang gisakyan sa mga sundalo. Tungod niini, napaatras ang tropa sa militar ug wala na mipadayon sa ilang nakatakdang operasyon sa lugar.

Pagka-ugma sa Mayo 8, gipabuthan sa usa ka yunit sa BHB ang detachment sa paramilitar sa Barangay Igcococ, Sibalom, Antique. **AB**

Kadaut nga dala sa langyawng proyektong pang-enerhiya sa Bicol

DAGKUNG MAGUN-UBONG PROYEKTONG pang-enerhiya ang nakatakdang tukuron sa Bicol. Duha dinhi ang planong eksplorasyong *geothermal* o enerhiyang naggikan sa init sa ilalum sa yuta nga pasiugdahan sa Premier Geoexcel Inc sa Camarines Norte ug Camarines Sur. Sa maong mga prubinsya usab planong tukuron ang "wind farm" sa Copenhagen Infrastructure New Markets Fund (CINMF). Ang maong mga proyekto ginabaligya isip alternatibong tinubdan sa kuryente o *renewable energy* apan wala ginahisgutan ang malukpanong pagpangilog sa yuta ug kadaut nga ibunga niini sa kinaiyahan.

Ang proyekto sa CINMF sa Bicol ang pinakadaku sa tulo ka proyektong kabahin sa pinakaunang kontrata sa *renewable energy* nga 100% gipanag-iyahan sa mga langyaw. Ang lain pang tulo nakatakdang tukuron sa Northern Samar, Pangasinan ug La Union.

Mahimong kabahin sa maong mga proyekto ang konstruksyon sa mga kalsada nga motagos ug moligis sa tunga sa kabukiran ug komunidad sa Camarines Norte ug Camarines Sur, nga siguradong magpakaylap sa pagputol sa mga kahoy ug pagkalot sa yuta. Gikabalak-an sa mga residente ang malukpanong pagpangilog sa yuta, pagtugaw sa mga komunidad ug pagpalayas sa mga residente gikan sa ilang mga panimalay ug panginabuhi-an.

Sama sa uban pang mga *geothermal* ug susamang proyekto, magmugna og magun-ubong "waste materials" o basura sama sa lapok nga mohilo sa mga katubigan sa lugar sa proyekto.

Mga kasong pulitikal, gibasura

MAGKASUNOD NGA LIGAL nga kadaugan ang nakab-ot sa mga aktibista ug bilanggong pulitikal sa milabayng pipila ka semana.

Gibasura sa Bangued Regional Trial Court Branch 2 ang mga *warrant of arrest* nga gipagula batok sa giilang "Northern Luzon 7" niadtong Mayo 11. Matud niini, wala ginganlan ang pito ka mga "nakaluwas" sa ambus sa hukbong bayan niadtong Oktubre 2022 sa Sityo Kutop, Barangay Gacab, Malibcong, Abra.

Ang pito mao ang mga aktibista ug progresibong silang Jennifer Awingan, Sarah Abellon-Alikes, Stephen Tauli, Windel Bolinget, Lucia Lourdes Gimenes, Nino Joseph Oconer, ug Florence Kang.

Niadtong Mayo 12, gibasura sa korte sa Muntinlupa City ang ikaduhang kaso nga gipasang-at batok kang kanhing senador Leila de Lima. Miangkon niadtong 2022 ang nag-unang saksi sa kaso nga si Rafael Ragos nga peke ang iyang mga alegasyon ug gipugos lamang siya nga mag-estorya batok kang De Lima.

71.3%

sa "**bag-ong namugnang trabaho**" niadtong Marso mga **self-employed** (2.3 milyon), **impormal** (1.7 milyon) ug empleyo isip mga **katabang** (372,000).

2.7 milyon

ektarya sa humayan para sa 113 milyong Pilipino.

Sa pikas bahin, adunay 10 ka milyong ektaryang humayan sa Thailand, nasud nga eksporter sa bugas, alang sa 70 ka milyong katawhan dinhi.

↑ 47%

ang pagtaas sa **credit card debt** (personal nga pagpangutang).

sa mga Pilipino ngadto sa **₱410 bilyon** tungod sa pagsaka sa tantos sa implasyon ug gasto kuno human ang pandemya.

6 ka semana

nga pagalunsaron ang pagbansay-militar nga **Kasangga sa mga sundalong Australia ug Pilipino gikan Mayo 15 hangtud Hunyo 23.**

Kabahin kini sa lakang sa US aron pakusgon ang presensya niini ug mga kaalyadong nasud sa Asia.

₱1 bilyon

igahin sa rehimen alang sa **₱2,000/sakong** "biofertilizer",

isip alternatiba kuno sa abonong *urea* nga anaa sa **₱1,100/sako** sa karon. Gikabalak-ang usa na usab kini ka dakung *scam*.

613

migranteng Pilipino ang nakarehistrong nagtrabaho niadtong 2016 sa **Sudan**,

Kapin katunga kanila ang *na-stranded* karon sa Egypt human miulbo ang gyerang sibil sa nasud.

₱250 milyon

ang kinahanglan aron ayuhon ang maanomalyang **Ungka flyover**,

usa ka kalsada sa Iloilo City nga naunlod mao nang gipasirado duha ka bulan human kini giablihan niadtong 2022.

75

ka tuig

nga anibersaryo sa **Al Nakba** (Ang Katalagman) niadtong Mayo 15,

ang panghitabo kung asa kapin **800,000** ka **Palestino** ang **bangis nga gipalayas** sa ilang mga komunidad aron hatagag dalan ang pagtukod sa estadong Israel.

Pagdagit ug tinuyong pagpatay sa mga sibilyan ug dili kombatant

Tulo ka sibilyan ang nataho nga gipatay sa militar nga gipagawas nga mga manggugubat sa Bagong Hukbong Bayan (BHB) nga napatay sa pekeng mga engkwentro niining milabayng semana sa Visayas. Sila ang labing bag-o sa mga sibilyang tinuyo nga gipatay sa militar sa brutal nga pag-a-pas sa “estrategikong kadaugan” batok sa BHB.

Sa Samar, hustisya ang singgit sa mga pamilya nilang Joel Balading Recare ug Oscar Alastoy, mga *chainsaw helper* nga gipatay sa pulis sa Sityo Ibaliw, Barangay Sangay, Palapag, Northern Samar niadtong Mayo 5. Dili mga myembro sa BHB ang duha, matud nila. Mga residente sila sa Barangay Capacujan ug anaa sa lugar para manginabuhi. Gipamatud-an kini bisan sa kapitan ug uban pang upisyal sa barangay. Grabe ang kaguul sa pamilya tungod kay kapin 24 oras pa ayha nadala sa mga pulis ang mga patayng lawas sa puneryarya.

Sa Bohol, usa ka bulan nga anaa sa kostudiya sa 47th IB ang aktibista ug organisador nga si Arthur Lucenario ayha gipagawas nga napatay sa usa ka “engkwentro” niadtong Mayo 12 sa Barangay Tabuan, Antequera. Gidagit si Lucenario niadtong kaadlawon sa Abril 14 sa lungsod sa San Miguel. Makita sa iyang patayng lawas ang grabeng tortyur nga nahitabo kaniya.

Samtang, gitaho kanhi lang sa rebolusyonaryong pwersa sa Bohol ang pagpatay sa militar kang Manuel Tinio (Ka Dodie), konsultant pangkalinaw sa National Democratic Front of the Philippines. Pito ka hugna nga gipusil si Tinio niadtong Abril 14 sa gabii samtang nagdrayb og motor sa utlanan sa San Miguel ug Ubay. Aron tabunan ang krimen, gitamnan og kalibre .45 ang biktima ug gisulting “misukol.”

Pag-aresto. Gidakop ug wala pa gipakita sa mga sundalo sa 94th IB ang mag-uumang si Allan Ramos sa Sityo Danganlon, Hilamonan, Kabankalan City niadtong Mayo 11 sa hapon. Ginapagawas sa militar nga naaresto si Ramos human ang usa ka engkwentro tali nila ug sa yunit sa BHB. Ang tinuod, gipaulanan sa mga sundalo og bala ang pamilyang Ramos ayha siya gidagit.

Samtang, nasuta sa mga grupong nangita sa mga desamparesidong silang Dexter Capuyan ug Gene Roz Jamil de Jesus nga pugos silang gipasakay sa duha ka sakyanan sa mga ahente sa Criminal Investigation and Detection Group. Ulahing nakita ang duha niadtong Abril 28 sa Tanay, Rizal.

Pagpamomba. Duha ka magkasunod nga insidente sa pagpamomba ug pagpang-istraping ang gilunsad sa 203rd IBde sa Oriental Mindoro niadtong Abril 29 ug Mayo 8.

Unang gikanyon sa mga sundalo ang kabukiran sa utlanan sa Roxas ug Mansalay niadtong Abril 29. Ang maong pagpanganyon kabahin sa *test firing* niini sa erya. Nabulabog niini ang 10,870 ka residente sa mga barangay sa lugar.

Niadtong Mayo 8, gibulabog sa pagpamomba ug istraping ang Barangay Tawas, Bongabong ug Barangay Malo, Bansud. Gitarget sa bomba ug istraping ang mga payag ug sagingan sa mga residente.

CBA sa Paperland, gipalangan. Nagpiket ang mga mamumuo sa Paperland Inc, kumpanya sa Quezon City, atubangan sa ilang pabrika niadtong Mayo 16-17 aron ipadayag ang ilang pagkadisma-ya sa maneydsment sa padayon nga paglangan sa pakignegosasyon alang sa bag-ong Collective Bargaining Agreement (CBA). Niadtong Disyembre 2022 pa dapat ang negosasyon aron hisgutan ang dugang-suhulan, seguridad sa pag-unyon, panglawas ug kaluwasan ug uban pa.

Umento sa suhulan sa Southern Tagalog, karon na. Subling nagpiket sa *regional wage board* sa Calabarzon sa Laguna ang lain-laing organisasyon sa mamumuo niadtong Mayo 10 aron iduso ang ₱750 nga dugang-suhulan sa rehiyon. Kabahin kini sa wala pa gihapon natubag nga petisyong gisumite niadtong Marso 27 sa Metal Workers Alliance of the Philippines (MWAP) ug Workers Initiative for Wage Increase Alliance Southern Tagalog (WIN4WIN) alang sa dugang-suhulan.

"ROTC games" sa AFP, gibatikos. Nagbarikada sa sulod sa University of the Philippines-Cebu ang mga estudyante niini niadtong Mayo 5 aron pugngan ang nakatakadang oryentasyon sa Armed Forces of the Philippines sa mga kadete sa Reserve Officers' Training Corps (ROTC.) Kalabot ang oryentasyon sa pagalunsaron nga ROTC games sa tibuok Visayas. Tungod niini, natukmod ang Commission on Higher Education ug AFP nga ibalhin ang aktibidad sa Cebu Technological University sa Cebu City.

Protesta sa mga drayber sa Iloilo ug Bacolod. Kapin 100 ka drayber gikan sa Iloilo City ug Bacolod City ang nagpiket sa upisina sa Land Transportation Franchising and Regulatory Board Region VI sa Iloilo City aron ipahunong ang kanselasyon sa mga prangkisa sa mga indibidwal nga drayber sa dyip. Sa gipagula nga palisiya sa LTFRB Region VI, giduso niini ang konsolidasyon sa mga prangkisa ug nagbawal sa indibidwal nga pagpadagan sa mga dyip. Nagpiket usab ang mga tsuper sa Bacolod Government Center niadtong Mayo 8 aron makmakon ang alkalde sa syudad kalabot sa parehong reklamo.

Ibasura ang G7. Nagpiket ang mga aktibista gikan sa ILPS-Philippines, Bayan ug uban pang progresibong organisasyon sa Quezon City aron ipanawagan ang pagpabasura sa G7 niadtong Mayo 20. Kabahin ang protesta sa International Day of Action Against the G7 nga giatol sa panagtigum sa G7 sa Hiroshima, Japan.

Ika-50 nga katuigan sa pagkamartir ni Ibrahim Kaypakkaya, gidumdum

Gidumdum sa mga rebolusyonaryong pwersa sa lain-laing bahin sa kalibutan ang ika-50 nga anibersaryo sa pagkamartir ni Ibrahim Kaypakkaya, nagtukod sa Communist Party of Turkey, niadtong Mayo 20. Si Kaypakkaya, sama sa mga rebolusyonaryo sa Pilipinas, nahikmata sa panahon sa pagbwelo sa sosyalistang rebolusyon sa China sa pagpangulo ni Chairman Mao.

Adunay mga aktibidad sa pagdumdum sa iyang pagkamartir sa mayor nga mga syudad sa Turkey sama sa Istanbul, Izmir, Çanakkale ug Ankara. Gilunsad sa mga organisasyon ang mga martsa, pagsab-it og mga balatengga, mga panagtigum ug pagtuon. Adunay susama usab nga mga aktibidad sa Rojava, ang rehiyong sentro sa pakigbisog alang sa nasudnong pagpalingkawas sa katawhan sa Kurdistan. Naglunsad usab og mga martsa ang mga organisasyon sa Europe sama sa Germany, Austria, London ug Paris.

Sa iyang pagkabatan-on, gitukod ni Kaypakkaya ang Partido sa Turkey. Matinud-anon siyang magtutuon sa Marxismo-Leninismo-Maoismo ug husto kining gidapat sa partikular nga kahimtang sa ilang nasud. Gipasiugdahan niya ang an-

ti-imperyalista ug sosyalistang propaganda ug edukasyon sa han-ay sa katawhan sa Turkey. Iyang gipangulohan ang pagtukod sa Workers' and Peasants' Liberation Army o TIKKO aron maglunsad og rebolusyonaryong armadong pakigbisog sa nasud.

Singkwenta ka tuig na ang milabay dihang gidakop, gitortyur ug gipatay sa pasistang reaksyunaryong estado sa Turkey si Kaypakkaya sa dautang tinguha nga tapuson ang pagbangon sa mga mamumuo ug dinaugdaug nga mga hut-ong sa Turkey. Hinonoa, padayon pa nga mikaylap ug nagsilbing inspirasyon ang rebolusyonaryong mithi ni Kaypakkaya sa Turkey ug sa ubang bahin sa kalibutan.

Gipaabot sa Partido Komunista ng Pilipinas, Bagong Hukbong Bayan

ug sa tibuok rebolusyonaryong pwersa sa Pilipinas ang pakighiusa sa mga rebolusyonaryong pwersa sa Turkey sa okasyon sa pagdumdum sa anibersaryo sa pagkamartir sa ilang magtutukod.

Matud sa Partido, samtang bilyun-bilyon ang nag-antus pareho sa mga kapitalista nasud ug semikolonyal ug semipyudal, ug nagaatubang sa hulga sa imperyalistang gyera ug pagpanggun-ub ug sa nagkagrabeng pasismo sa lain-laing bahin sa kalibutan, ang walay kamatayon nga handumanan ni Kaypakkaya magsilbing inspirasyon sa paglunsad sa rebolusyonaryong pakigbisog sa mga mamumuo, mag-uuma ug uban pang dinaugdaug nga katawhan alang sa nasudnon ug katilingbanong paglingkawas ug sosyalismo. AB

Mga pekeng engkwentro sa AFP sa Bicol

DILI MOUBOS SA tulo ka pekeng engkwentro ang gilunsad sa 9th ID ug pulis sa mga prubinsya sa Bicol niining Mayo aron ipagawas nga nagmalampuson ang rehimeng Marcos sa pagpildi sa armadong kalihukan sa rehiyon.

Labing bag-o dinhi ang pekeng engkwentro sa utlanan sa lungsod sa Garchitorena ug Lagonoy sa Camarines Sur niadtong unang semana sa Mayo. Nagpagawas usab og pekeng balita sa engkwentro sa Masbate ug Camarines Norte. Tungod pakyas ang militar nga itukmod ang mga yunit sa hukbong bayan sa rehiyon sa mga mahukmanon ug mapintas nga panagsangka, ang sibilyang populasyon ang ginatarget sa teroristang pagpanghasi sa mga berdu-gong militar ug pulis.

Samtang sa Sorsogon, nagpagawas niadtong Mayo 6 og pekeng balita nga "naaresto" si Marlon Macabuhay, usa ka kanhing Pulang manggugubat, nga sa aktwal mis-render kanhi pang Abril 3. Sukwahi sa saad nga "tabang ug reintegrasyon," gipriso si Macabuhay sa usa ka selda sa Gubat bisan walay kasong nakasang-at batok kaniya.

May tubig na ang Pabalay sa Pandi

GISAULOG SA GRUPONG Kadamay niadtong Mayo 6 ang pag-agas sa tubig sa BFP Pabahay sa Pandi, Bulacan. Gidayeg niini ang mga lumulupyo nga walay kakapoy ug hiniusang gipanalipdan ang ilang katungod sa batakang katilingbanong serbisyo.

Matud sa grupo, unum ka tuig nga nagpaabot ang mga lumulupyo sa BFP Pabahay para matauran og tubig ang ilang mga balay. Matud nila, sagad nga problema sa mga pangpublikong pabalay ang kawad-on sa batakang mga serbiyo sama sa tubig ug kuryente. Tungod dinhi, gakapugos ang mga kabus nga lumulupyo nga magbayad og mas mahal sa regular nga singil aron molungtad sa ilang mga balay. Dugay nang ginaduso sa mga residente nga sakop ng pagtunhay sa disentang panimuyo, nga katungod sa tanan, ang igong akses sa tubig, kuryente, edukasyon ug panginabuhian.